

UZASADNIENIE

I. Projektowane przepisy ustawy o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów

Projekt ustawy o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów ma na celu uregulowanie zawodu psychologa zgodnie z obecnymi standardami legislacyjnymi i w zgodzie z przepisami Unii Europejskiej oraz uchylenie wadliwej ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026).

Obecnie obowiązująca ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, zwana dalej „ustawą z dnia 8 czerwca 2001 r.” nie funkcjonuje w praktyce, z uwagi na liczne wady prawne i legislacyjne uniemożliwiające jej stosowanie.

Wadliwość ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. przejawia się między innymi w niezgodności z prawem Unii Europejskiej. Mimo obowiązku nałożonego przez dyrektywę 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz. Urz. UE L 255 z 30.09.2005, str. 22, z późn. zm.) zmienioną przez dyrektywę nr 2013/55/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 listopada 2013 r. (Dz. Urz. UE L 354/132 z 28 listopada 2013, str. 132), zwana dalej „dyrektywą w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych”, przepisy ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. nie przewidują procedury uznawania kwalifikacji zawodowych uzyskanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Tymczasem, w świetle dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych, w przypadku znacznych rozbieżności w programach kształcenia i szkolenia zawodowego, bądź w czasie trwania kształcenia obywatela innego państwa członkowskiego zamierzającego wykonywać zawód psychologa w Polsce, właściwy organ powinien uzależnić decyzję o uznaniu kwalifikacji od odbycia stażu adaptacyjnego albo przystąpienia do testu umiejętności. Niestety aktualny stan prawny nie gwarantuje obywatelom innych państw członkowskich skutecznego domagania się uznania prawa do wykonywania zawodu psychologa na terenie Polski. Obecnie ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. zakłada wyłącznie możliwość uznania dyplomu magistra psychologii na podstawie umowy międzynarodowej lub po przeprowadzeniu jego nostryfikacji.

Ponadto ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. jest sprzeczna z dyrektywą w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych w zakresie wykonywania zawodu. Zgodnie z brzmieniem art. 18 ust. 2 ww. ustawy, prywatna praktyka psychologiczna może być wykonywana jako indywidualna działalność gospodarcza albo w formie spółki partnerskiej, po uzyskaniu zezwolenia właściwego marszałka województwa. Ograniczenie przez ustawę z dnia 8 czerwca 2001 r. form prowadzenia prywatnej praktyki psychologicznej jedynie do indywidualnej działalności gospodarczej oraz spółki partnerskiej może budzić wątpliwości. Stosownie do przepisów tej dyrektywy, wymóg przyjęcia przez usługodawcę określonej formy prawnej musi być

uzasadniony nadrzędnym interesem publicznym, musi być odpowiedni dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonego celu i nie może wykraczać poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tego celu. Biorąc powyższe pod uwagę, ograniczenie form prowadzenia prywatnej praktyki psychologicznej, może być uznane za nieproporcjonalne w stosunku do zamierzonego celu.

W sprzeczności z dyrektywą w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych – ze względu na ich nieostry i uznaniowy charakter – pozostają także przyjęte w ustawie z dnia 8 czerwca 2001 r. kryteria wydawania zezwoleń. Zgodnie bowiem z art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. marszałek województwa wydaje zezwolenia na prowadzenie prywatnej praktyki psychologicznej po uwzględnieniu warunków określonych przez Komisję Ekspertów, zapewniających właściwy poziom świadczenia usług psychologicznych w ramach prywatnych praktyk psychologicznych. Z kolei w myśl art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r., minister właściwy do spraw edukacji wydaje zezwolenia na prowadzenie kształcenia podyplomowego, uwzględniając standardy określone przez Krajową Radę Psychologów w porozumieniu z Komisją Ekspertów (art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r.).

Niezależnie od powyższego ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. zawiera przepisy wadliwe zarówno pod względem merytorycznym, jak i legislacyjnym. Błędnie skonstruowana została definicja usług psychologicznych. Definicja legalna powinna określać zamknięty katalog czynności, które składają się na usługi psychologiczne. Tymczasem art. 4 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. zawiera otwarty katalog usług psychologicznych (na co wskazuje użycie wyrazu: „w szczególności”). W konsekwencji nie można ocenić, jakie działanie jest usługą psychologiczną. Jest to niezgodne nie tylko z interesem klientów, ale także z zasadami techniki legislacyjnej. Ustawa powinna wyczerpująco regulować daną dziedzinę spraw, nie pozostawiając poza zakresem swego unormowania istotnych fragmentów tej dziedziny. Przepisy ustawy redaguje się tak, aby dokładnie i w sposób zrozumiały dla adresatów zawartych w nich norm wyrażały intencje prawodawcy (§ 2 i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zasad techniki prawodawczej, Dz. U. z 2016 r. poz. 283).

Ze wspomnianym wyżej otwartym katalogiem usług psychologicznych wiąże się niewykonalność przepisu karnego (art. 61 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r.). W myśl powołanego przepisu osoba, która świadczy usługi psychologiczne, nie mając prawa wykonywania zawodu psychologa, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny. Brak zdefiniowania usług psychologicznych nie pozwala na określenie zakresu czynności wykonywanych przez psychologa i w konsekwencji nie pozwala na zastosowanie w praktyce przepisu art. 61 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. Nie można bowiem podlegać odpowiedzialności karnej bez jednoznacznego określenia przez ustawodawcę czynu zabronionego.

Dodatkowo poważne wątpliwości budzi konstrukcja art. 6 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. odnoszącego się do nadzoru nad wykonywaniem ustawy, sprawowanego przez ministra właściwego do spraw pracy. Przepis ten nie określa formy nadzoru, uprawnień nadzorczych oraz środków prawnych służących ich realizacji. Narusza tym samym art. 7 Konstytucji RP, który obliguje organy państwa do działania na podstawie i w granicach prawa. Podobnie (w sposób ogólnikowy i nieprecyzyjny) skonstruowano delegację upoważniającą do wydania rozporządzenia w sprawie podyplomowego stażu zawodowego psychologa (art. 8 ust. 9 ustawy

z dnia 8 czerwca 2001 r.) podczas, gdy w art. 92 Konstytucji RP nałożony został na ustawodawcę obowiązek szczegółowego formułowania zakresu delegacji. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. zawiera ponadto inne błędy, takie jak w art. 8 ust. 6, w którym powołuje instytucję ograniczonego prawa do wykonywania zawodu psychologa, nie wskazując jednak na czym ona polega.

Wskazane wyżej nieprawidłowości stworzyły stan niepewności prawa dla samych psychologów, dla korzystających z ich usług klientów, a także dla organów administracji publicznej, które nie mogą wykonywać swoich ustawowych obowiązków. Obecnie pomimo obowiązywania ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. nie jest możliwe uzyskanie prawa wykonywania zawodu psychologa, które stosownie do art. 7 tej ustawy, powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów, z uwagi na niepowołanie organów samorządu zawodowego psychologów.

Nowelizacja obowiązującej ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. nie jest możliwa z uwagi na konieczność dokonania w niej licznych zmian. Zgodnie bowiem z § 84 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zasad techniki prawodawczej, jeżeli zmiany wprowadzane w ustawie miałyby być liczne albo miałyby naruszać konstrukcję lub spójność ustawy, opracowuje się projekt nowej ustawy.

Projektowana ustawa jest zatem odpowiedzią na oczekiwania i potrzeby środowiska psychologów związane z utworzeniem samorządu zawodowego psychologów reprezentującego osoby wykonujące zawód psychologa i sprawującego pieczę nad należytym wykonywaniem zawodu psychologa. Zasada ochrony zdrowia psychicznego na szczeblu państwowym, ale także na arenie międzynarodowej została uznana za podstawę prawidłowego rozwoju społeczeństwa. Szczególna rola zawodu psychologa w społeczeństwie przemawia za koniecznością utrzymania regulacji tego zawodu. Szerokie grono odbiorców usług psychologicznych i wzrost zainteresowania sferą zdrowia psychicznego, tak na poziomie jednostkowym, jak i instytucjonalnym, motywuje do ustawowego uregulowania zawodu psychologa.

Dostępne dane statystyczne wskazują, że wzrasta potrzeba zapewnienia wsparcia psychologicznego wśród Polaków. Z raportu Centrum Badania Opinii Społecznej wynika, że odsetek Polaków odczuwających niepokój o stan swojego zdrowia psychicznego w listopadzie 2021 r. wynosił 39%¹. Z kolei z raportu przedstawionego przez Światową Organizację Zdrowia wynikało, że w 2017 r. z depresją w Polsce zmagало się 5,1 % populacji, co plasuje Polskę w ścisłej czołówce europejskich państw, których obywatele cierpią na to schorzenie. Izolacja związana z pandemią koronawirusa dodatkowo zwiększyła zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną. Z raportu Narodowego Funduszu Zdrowia wynika, że „świadczania z rozpoznaniem głównym lub współistniejącym depresji miało udzielone w 2021 r. 682 tys.

¹ Komunikat z Badań CBOS pn. „Zdrowie psychiczne Polaków”, Centrum Badania Opinii Społecznej, Nr 154/2021, str. 4.

pacjentów i świadczenia najczęściej udzielano osobom w wieku 55–64 lata². Zgodnie z najnowszymi badaniami UCE RESEARCH i platformy zdrowia psychicznego ePsychodrzy.pl z 2023 r., „72,8% Polaków w wieku 18–80 lat odczuwa już przynajmniej jeden z dziesięciu objawów najczęściej kojarzonych z depresją. I ten stan trwa od co najmniej dwóch tygodni. Dla porównania, w pierwszych dniach lutego 2022 r. odsetek tak deklarujących osób wynosił zdecydowanie mniej, bo 61,4%.”³

Powyższe dane potwierdzają informacje zawarte w raportach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wynika z nich, że zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania były w latach 2020–2022 jedną z najczęstszych przyczyn absencji chorobowych, w kontekście liczby dni absencji, a mianowicie w 2020 r. – 10,8% ogółu liczby dni absencji (27,7 mln dni), podobnie w 2021 r. – 10,5% (25,2 mln dni) i w 2022 r. – 10,0% (23,8 mln dni).⁴ Z kolei wydatki ogółem na świadczenia związane z niezdolnością do pracy, której przyczyną były zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania, wyniosły w 2020 r. 7 253 292,5 złotych (17,1% ogółem poniesionych wydatków na grupy chorobowe będące przyczyną niezdolności do pracy świadczeniobiorców), w 2021 r. – 7 424 735,6 złotych (16,7% ogółem poniesionych wydatków na grupy chorobowe będące przyczyną niezdolności do pracy świadczeniobiorców), a w 2022 r. – 7 525 074,8 złotych (16,3% ogółem poniesionych wydatków na grupy chorobowe będące przyczyną niezdolności do pracy świadczeniobiorców).⁵

Biuro Regionalne WHO dla Europy opublikowało 10 października 2023 r. raport „Focus on adolescent mental health and wellbeing in Europe and Central Asia”⁶. Wynika z niego, że Polskie dzieci znajdują się w czołówce dzieci z państw Europy i Środkowej Azji pod względem najniższego zadowolenia z życia i poczucia samotności. Z kolei z badań opublikowanych w 2023 r. przez biuro Rzecznika Praw Dziecka wynika, że co siódme dziecko w Polsce odczuwa niezadowolenie ze swojego życia w stopniu zagrażającym jego zdrowiu psychicznemu⁷. Połowa młodych ludzi nie akceptuje samych siebie, 42% nastolatków (dzieci od 6 klasy szkoły podstawowej) uważa, że „jest tak źle, że nic nie chce mi się robić”, a 44% młodzieży (od 2 klasy szkoły ponadpodstawowej) czuje, że ma wszystkiego dosyć.

Psycholog jest zawodem zaufania publicznego. Zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP, w drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego, których zadaniem jest sprawowanie pieczy nad należywym

² Raport Narodowego Funduszu Zdrowia z 2023 r.; źródło: <https://ezdrowie.gov.pl/portal/home/badania-i-dane/zdrowe-dane/raporty/nfz-o-zdrowiu-depresja> – dostęp z dnia 10 listopada 2023 r.

³ Źródło: <https://epsychodrzy.pl/2023/02/22/raporty-i-analzy-zdrowie-psychiczne-polakow-depresja-jest-wsrod-nas/> – dostęp z dnia 10 listopada 2023 r.

⁴ Raporty Zakładu Ubezpieczeń Społeczny pt. „Absencja chorobowa” z 2020, 2021 i 2022, Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; źródło: <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/statystyka/opracowania-tematyczne/absencja-chorobowa> – dostęp z dnia 10 listopada 2023 r.

⁵ Raporty Zakładu Ubezpieczeń Społeczny pt. „Wydatki na świadczenia z ubezpieczeń społecznych związane z niezdolnością do pracy” z 2020 r., 2021 r. i 2022 r., Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; źródło: <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/statystyka/opracowania-tematyczne/wydatki-na-swiadczenia-z-ubezpieczen-spolecznych-zwiazane-z-niezdolnoscia-do-pracy> – dostęp z dnia 10 listopada 2023 r.

⁶ Raport zamieszczony na stronie WHO: <https://iris.who.int/handle/10665/373201>.

⁷ <https://brpd.gov.pl/2021/11/05/mlodzi-potrzebuj-pilnej-pomocy-psychologicznej-alarmujace-wyniki-badania-rzecznika-praw-dziecka/>; skrócona wersja raportu: <https://brpd.gov.pl/2021/11/05/mlodzi-potrzebuj-pilnej-pomocy-psychologicznej-alarmujace-wyniki-badania-rzecznika-praw-dziecka/>.

wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Jest to wyjątek od generalnej zasady wolności wykonywania zawodu wyrażonej w art. 65 ust. 1 Konstytucji RP i jako taki musi być regulowany w ustawie. Przynależność do wspólnoty samorządowej osób wykonujących zawód zaufania publicznego następuje z mocy prawa. Nie można zatem nie należeć do odpowiedniej wspólnoty, jeśli wykonuje się daną profesję, a jego wykonywanie poza wspólnotą jest prawnie niedopuszczalne. Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniach z dnia 7 maja 2002 r. (w sprawie SK 20/00) oraz z dnia 2 lipca 2007 r. (w sprawie K 41/05) orzekł m. in.: że „zawód zaufania publicznego” to zawód polegający na obsłudze osobistych potrzeb ludzkich, wiążący się z przyjmowaniem informacji dotyczących życia osobistego i zorganizowany w sposób uzasadniający przekonanie społeczne o właściwym dla interesów jednostki wykorzystywaniu tych informacji przez świadczących usługi. Wykonywanie zawodu zaufania publicznego określane jest dodatkowo normami etyki zawodowej, szczególną treścią ślubowania, tradycją korporacji zawodowej czy szczególnym charakterem wykształcenia wyższego i uzyskanej specjalizacji. Przymiot „zawodu zaufania publicznego” nie polega wyłącznie na istnieniu stosownej pieczy nad wykonywaniem go, ale również na realnym zaufaniu społecznym. Na zaufanie składa się szereg czynników, wśród których na pierwszy plan wysuwają się: przekonanie o zachowaniu przez wykonującego ten zawód dobrej woli, właściwej motywacji, należytej staranności zawodowej oraz wiara w przestrzeganie wartości istotnych dla profilu danego zawodu.

Projektowana ustawa systematyzuje materię dotyczącą zawodu psychologa oraz zapewnia bezpieczeństwo dla osób korzystających ze świadczeń psychologicznych. Ukierunkowana jest na optymalizację rozwiązań prawnych oraz dostosowanie do obowiązujących regulacji w Unii Europejskiej, w tym dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych. W art. 22 projektowanej ustawy wprowadzone zostały jednoznaczne definicje wykonywania zawodu psychologa i świadczeń psychologicznych. Przepisy projektowanej ustawy mają przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom na rynku pracy, takim jak wykonywanie zawodu psychologa przez osoby bez uprawnień zawodowych i wystarczających kompetencji, otwieraniu przez nie gabinetów psychologicznych, udzielaniu pomocy psychologicznej. Taka sytuacja jest szkodliwa zarówno dla osób korzystających z pomocy psychologów, jak i dla prestiżu zawodu.

Projektowana ustawa o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów wprowadza kompleksową regulację dotyczącą tego zawodu. Obejmuje przepisy odnoszące się do samego zawodu (specyfiki działalności zawodowej) oraz do prawa wykonywania zawodu (wymogów stawianych osobom, które podejmują działalność zawodową), jak również przepisy związane z organizacją samorządu zawodowego i uprawnieniami organów samorządu.

Samorząd zawodowy psychologów będzie miał podwójne zadanie, tj. będzie reprezentował osoby wykonujące zawód zaufania publicznego, jakim jest zawód psychologa oraz będzie sprawował pieczę nad należyтым wykonywaniem tego zawodu. Samorząd będzie nadzorował wykonywanie zawodu, jak również dokonywał czynności (z reguły władczych), związanych z dopuszczeniem do wykonywania zawodu. Samorząd będzie również ustalał zasady etyki zawodowej, w celu zapewnienia standardów należytego wykonywania zawodu. Samorząd będzie ponadto dysponował karami dyscyplinarnymi odnoszącymi się wprost do prawa wykonywania zawodu (zawieszenie prawa wykonywania zawodu, pozbawienie prawa

wykonywania zawodu). W celu zapobieżenia przedkładaniu przez samorząd psychologów interesu zawodowego nad publiczny, zostanie wprowadzony nadzór nad działalnością samorządu, pełniony przez ministra właściwego do spraw pracy.

Uzasadnienie szczegółowe

Rozdział 1. projektowanej ustawy swoim zakresem przedmiotowym reguluje zasady uzyskiwania prawa wykonywania zawodu psychologa, zasady i warunki wykonywania zawodu psychologa, zasady organizacji i działania samorządu psychologów oraz zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej psychologów (art. 1 projektowanej ustawy). Przepisy ustawy nie naruszają, wynikających z odrębnych przepisów:

- 1) uprawnień i obowiązków osób, które ukończyły studia magisterskie na kierunku psychologia oraz uzyskały tytuł zawodowy magistra;
- 2) zasad dotyczących wydawania orzeczeń psychologicznych oraz terminu ich ważności;
- 3) trybu odwoławczego w zakresie orzecznictwa psychologicznego (art. 2 projektowanej ustawy).

W części definicyjnej projektu (art. 3 projektowanej ustawy) określono m. in. pojęcia odnoszące się do stosowanych metod psychologicznych, które ustawodawca podzielił na testy psychologiczne oraz inne techniki psychologiczne. Testami psychologicznymi są wystandaryzowane, obiektywne, o sprawdzonej trafności i rzetelności techniki pomiaru właściwości psychologicznych. Innymi technikami psychologicznymi są techniki służące diagnozie psychologicznej, które obejmują w szczególności rozmowę, wywiad, obserwację, analizę próbek zachowania, eksperyment kliniczny. Powyższe definicje zostały wypracowane przez środowisko psychologów – stowarzyszenia i związki psychologów na wcześniejszych etapach prac nad nową regulacją zawodu psychologa. Wykonywanie wyżej wymienionych świadczeń psychologicznych jest zastrzeżone tylko dla psychologów.

Osobę lub grupę osób objętą świadczeniami psychologicznymi ustawodawca zdefiniował jako odbiorcę świadczeń psychologicznych (art. 3 pkt 3 projektowanej ustawy).

Zawód psychologa został uznany w art. 4 ust. 1 projektowanej ustawy za zawód zaufania publicznego. Powyższe determinuje interes publiczny. Zawodom zaufania publicznego przypisywana jest m. in. misyjność oraz praktyka zachowywania w tajemnicy wszystkich informacji, jakie uzyskane zostały w związku z ich wykonywaniem. Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z dnia 2 lipca 2007 r. (w sprawie K 41/05) orzekł m. in., że przymiot zawodu „zaufania publicznego”, jaki charakteryzuje zawody poddane unormowaniom art. 17 ust. 1 Konstytucji RP, polega nie tylko na objęciu zakresem ich wykonywania pieczy nad prowadzeniem spraw lub ochroną wartości (dóbr) o zasadniczym i (najczęściej) osobistym znaczeniu dla osób korzystających z usług w sferze zawodów zaufania publicznego. Nie wyczerpuje się też w podejmowaniu ważnych – w wymiarze publicznym – czynności zawodowych, wymagających profesjonalnego przygotowania, doświadczenia, dyskrecji oraz taktu i kultury osobistej. Zawody „zaufania publicznego” wykonywane są – zgodnie z ich konstytucyjnym określeniem – w sposób założony i społecznie aprobowany, o ile ich

wykonywaniu towarzyszy realne „zaufanie publiczne”. Powyższe z całą stanowczością charakteryzuje zawód psychologa.

Zaufanie publiczne jest na tyle istotnym elementem wykonywania zawodu psychologa, że w projektowanej ustawie przewidziano środki nadzorcze o charakterze prewencyjnym, ukierunkowane na zabezpieczenie interesów obywateli oraz wzmocnienie gwarancji ochrony samorządów zawodowych.

Ponadto w art. 4 ust. 2 projektowanej ustawy wskazano, że tytuł zawodowy „psycholog” podlega ochronie prawnej.

Art. 5 projektowanej ustawy wskazuje, że nadzór nad samorządem zawodowym psychologów, zwanym dalej „samorządem psychologów” sprawuje minister właściwy do spraw pracy, w zakresie i formach określonych w ustawie. W ramach nadzoru minister właściwy do spraw pracy może:

- 1) wnieść skargę do sądu administracyjnego: od ostatecznej uchwały regionalnej rady w przedmiocie wpisu na Listę Psychologów, zwaną „Listą”, od ostatecznej uchwały regionalnej rady o odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu psychologa, stwierdzenia utraty tego prawa oraz od ostatecznej uchwały Krajowej Rady rozpatrującej odwołanie wnioskodawcy w przedmiocie wpisu na Listę, w przedmiocie odmowy przyznania prawa wykonywania zawodu psychologa oraz stwierdzenia utraty tego prawa (art. 13 ust. 8 projektowanej ustawy);
- 2) zaskarżyć do Sądu Najwyższego uchwały organów samorządu pod zarzutem niezgodności z prawem; w celu realizacji tego uprawnienia Krajowa Rada przesyła ministrowi właściwemu do spraw pracy uchwały Krajowej Rady i Krajowego Zjazdu, a regionalna rada – odpowiednio uchwały regionalnej rady i regionalnego zjazdu (art. 36 ust. 1 i 2 projektowanej ustawy);
- 3) zwrócić się do Krajowego Zjazdu, regionalnego zjazdu, Krajowej Rady lub regionalnej rady z wnioskiem o podjęcie uchwały w sprawie należącej do właściwości samorządu psychologów (art. 36 ust. 3 projektowanej ustawy);
- 4) wnioskować o zwołanie Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Psychologów (art. 45 ust. 1 pkt 3 projektowanej ustawy);
- 5) złożyć do Sądu Apelacyjnego w Warszawie odwołanie od prawomocnego orzeczenia wydanego przez Krajową Komisję Dyscyplinarną (art. 71 ust. 4 projektowanej ustawy).

W celu zagwarantowania wykonywania nadzoru przez ministra właściwego do spraw pracy, zobowiązano Krajową Radę do przysyłania ministrowi właściwemu do spraw pracy, w terminie do dnia 31 maja, informacji z działalności samorządu psychologów za rok poprzedni (art. 49 ust. 1 projektowanej ustawy).

Rozdział 2. projektowanej ustawy odnosi się do kwestii związanych z prawem wykonywania zawodu psychologa.

Ustawodawca w projektowanym art. 6 wskazał, że psycholog uzyskuje prawo wykonywania zawodu z dniem wpisu na Listę.

Listę prowadzi regionalna rada psychologów, zwana dalej „regionalną radą” właściwa ze względu na adres zamieszkania psychologa w systemie teleinformatycznym udostępnianym przez Krajową Radę Psychologów, zwaną dalej „Krajową Radą”. Zgodnie z art. 7 ust. 1 projektowanej ustawy Krajowa Rada udostępnia na stronie internetowej Krajowej Izby Psychologów, zwanej dalej „Krajową Izbą”, Listę obejmującą takie dane psychologów jak: imię (imiona) i nazwisko, a także numer i datę wpisu na Listę (art. 6 ust. 4 projektowanej ustawy).

W art. 6 ust. 3 projektowanej ustawy ustawodawca określa warunki, które psycholog musi spełnić, aby uzyskać wpis na Listę. Osoba ubiegająca się o wpis musi spełniać łącznie następujące wymagania:

- 1) ukończyć w Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) studia pierwszego stopnia na kierunku psychologia i studia drugiego stopnia na kierunku psychologia oraz uzyskać tytuł zawodowy magistra, albo
 - b) jednolite studia magisterskie na kierunku psychologia oraz uzyskać tytuł zawodowy magistra, lub
- 2) posiadać dyplom wydany w państwie innym niż państwo członkowskie Unii Europejskiej, uznany za równoważny z dyplomem uzyskiwanym w Rzeczypospolitej Polskiej, potwierdzającym tytuł zawodowy psychologa, lub
- 3) posiadać kwalifikacje do wykonywania zawodu psychologa nabyte w państwie członkowskim Unii Europejskiej, uznane w Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 334);
- 4) korzystać w pełni z praw publicznych oraz mieć pełną zdolność do czynności prawnych;
- 5) nie być prawomocnie skazana na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego;
- 6) legitymować się znajomością języka polskiego potwierdzoną certyfikatem co najmniej na poziomie B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)” – warunek ten nie dotyczy osób posiadających obywatelstwo polskie lub które ukończyły studia, o których mowa w art. 6 ust. 3 pkt 1, w języku polskim.

Wpis na Listę jest dokonywany w terminie 14 dni od dnia, w którym uchwała o wpisie stała się prawomocna, zgodnie z art. 7 ust. 3 projektowanej ustawy.

Psycholog ma obowiązek zgłoszenia zmiany danych objętych wnioskiem o wpis na Listę w terminie 30 dni od dnia zaistnienia zmiany. Do zgłoszenia załącza się dokumenty będące podstawą zmiany (art. 8 ust. 2 projektowanej ustawy).

W art. 9 projektowanej ustawy określono, jakie dane osoby ubiegającej się o przyznanie prawa wykonywania zawodu psychologa powinien zawierać wniosek o wpis na Listę, a w art. 10 projektowanej ustawy – dokumenty, które należy przedłożyć wraz z wnioskiem.

W art. 11 projektowana ustawa wprowadza procedurę uzupełniania lub poprawy wniosku oraz zastrzega, iż skutkiem zignorowania wezwania regionalnej rady do uzupełnienia lub poprawienia wniosku w terminie jest pozostawienie tego wniosku bez rozpoznania.

Zgodnie z art. 12 projektowanej ustawy do prowadzenia przez regionalną radę postępowań w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu psychologa nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz świadczenia przez psychologów usług transgranicznych, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Regionalna rada podejmuje uchwałę w przedmiocie wpisu na Listę w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku lub wykonania wezwania do uzupełnienia lub poprawienia wniosku (art. 13 ust. 1 projektowanej ustawy). Od uchwały regionalnej rady odmawiającej wpisu na Listę wnioskodawcy przysługuje odwołanie do Krajowej Rady Psychologów w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały (art. 13 ust. 3 projektowanej ustawy). Krajowa Rada rozpatruje odwołanie w terminie 30 dni od jego doręczenia i wydaje uchwałę (art. 13 ust. 4 projektowanej ustawy).

Od ostatecznej uchwały w przedmiocie wpisu na Listę, skargę do sądu administracyjnego może wnieść wnioskodawca lub minister właściwy do spraw pracy (art. 13 ust. 7 projektowanej ustawy).

W przypadku niepodjęcia uchwały w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o wpis, wnioskodawca ma prawo złożyć skargę do sądu administracyjnego w terminie 30 dni od dnia, w którym upłynął termin dla podjęcia uchwały. Dotyczy to również niepodjęcia uchwały przez Krajową Radę Psychologów w terminie 30 dni od dnia doręczenia odwołania (art. 13 ust. 6 projektowanej ustawy).

Do uchwał regionalnej rady i Krajowej Rady stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572), dotyczące decyzji administracyjnej (art. 13 ust. 5 projektowanej ustawy).

W art. 14 ust. 1 projektowanej ustawy uregulowana jest kwestia opłaty od wniosku o wpis na Listę. Jej wysokość nie może być wyższa niż 10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ubiegły rok, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w drodze obwieszczenia, do dnia 15 stycznia każdego roku, zwanego dalej „przeciętnym wynagrodzeniem”.

Wniosek o zmianę danych objętych wnioskiem o wpis na Listę oraz o skreślenie z Listy nie podlega opłacie (art. 14 ust. 2 projektowanej ustawy).

Regionalna rada wydaje zaświadczenie o wpisie na Listę. Za wydanie zaświadczenia regionalna rada pobiera opłatę w wysokości nie wyższej niż 1% przeciętnego wynagrodzenia (art. 14 ust. 3 projektowanej ustawy).

Skreślenie z Listy, zgodnie z art. 15 projektowanej ustawy, następuje w enumeratywnie wymienionych przypadkach, to jest w razie: śmierci psychologa, zakończenia postępowania dotyczącego negatywnej opinii wydanej przez opiekuna, złożenia przez psychologa wniosku o skreślenie z Listy, prawomocnego orzeczenia wobec psychologa środka karnego w postaci utraty praw publicznych, prawomocnie orzeczonej wobec psychologa utraty albo ograniczenia zdolności do czynności prawnych, prawomocnego skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej skutkującej pozbawieniem prawa wykonywania zawodu psychologa, prawomocnego orzeczenia wobec psychologa środka karnego w postaci pozbawienia prawa wykonywania zawodu psychologa.

Skreślenie z Listy następuje na skutek uchwały stwierdzającej utratę prawa wykonywania zawodu psychologa podjętej przez regionalną radę (art. 15 projektowanej ustawy).

Rozdział 3. projektowanej ustawy reguluje zasady wykonywania zawodu psychologa.

W celu zapoznania z praktycznymi aspektami etycznych standardów wykonywania zawodu psychologa oraz udzielania wsparcia psychologowi rozpoczynającemu wykonywanie zawodu przez wzmocnienie kompetencji zawodowych, psycholog po uzyskaniu wpisu na Listę, współpracuje z opiekunem w sprawach dotyczących rozwoju zawodowego (art. 16 ust. 1 i 2 projektowanej ustawy). Ramowe zasady rozwoju zawodowego lub współpracy z opiekunem ustalone są przez Krajowy Zjazd. Zasady te powinny obejmować w szczególności:

- 1) minimalną liczbę godzin współpracy z opiekunem, która powinna się odbyć w okresie 24 miesięcy pracy psychologa, jednak nie więcej niż 900 godzin;
- 2) zasady współpracy między opiekunem i psychologiem, w tym wzory dokumentów poświadczających tę współpracę;
- 3) niezbędne elementy opinii na temat rozwoju zawodowego i kontynuacji wykonywania zawodu przez psychologa wydawanej przez opiekuna po zakończeniu współpracy z psychologiem (art. 16 ust. 7 projektowanej ustawy).

Zgodnie z art. 19 projektowanej ustawy, okres opieki trwa 12 miesięcy i rozpoczyna się od dnia wydania przez opiekuna zgody, o której mowa w art. 17 ust. 2. Po upływie 30 dni od zakończenia opieki opiekun wydaje pisemną opinię na temat rozwoju zawodowego i kontynuacji wykonywania zawodu przez psychologa.

W przypadku negatywnej opinii opiekuna, psychologowi służy odwołanie do regionalnej rady, w terminie 14 dni od dnia otrzymania opinii. Regionalna rada rozpatruje wówczas odwołanie w drodze uchwały, w terminie 30 dni od jego doręczenia (art. 19 ust. 3 i 4 projektowanej ustawy).

Psycholog, zgodnie z art. 21 projektowanej ustawy, od dnia wpisu na Listę wykonuje zawód samodzielnie, zgodnie z aktualnym stanem wiedzy psychologicznej, z należytą starannością oraz zasadami etyki zawodowej, jak również z poszanowaniem prywatności i godności osobistej odbiorców świadczeń psychologicznych. Samodzielne wykonywanie zawodu dotyczy wszystkich psychologów, także tych współpracujących z opiekunem. Zasady etyki

zawodowej zawiera Kodeks Etyki Zawodowej, uchwalony przez Krajowy Zjazd Psychologów. Przestrzeganie zasad etyki zawodowej jest podstawowym źródłem budowania zaufania do zawodu psychologa i wyznacznikiem należytej staranności w wykonywaniu zawodu.

Wykonywanie zawodu psychologa polega na udzielaniu świadczeń psychologicznych (art. 22 ust. 1 projektowanej ustawy). Świadczeniami psychologicznymi są:

- 1) diagnoza psychologiczna, polegająca na rozpoznawaniu za pomocą metod psychologicznych, opartych na dowodach naukowych, właściwości funkcjonowania psychologicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz jego psychologicznych przyczyn i skutków;
- 2) opiniowanie psychologiczne, polegające na opisie aktualnego funkcjonowania psychologicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych, sporządzonego na piśmie na podstawie przeprowadzonego badania psychologicznego;
- 3) orzekanie psychologiczne, polegające na formułowaniu na piśmie diagnozy psychologicznej o aktualnym funkcjonowaniu odbiorcy świadczeń psychologicznych na podstawie przepisów odrębnych;
- 4) udzielanie pomocy psychologicznej, polegającej na stosowaniu form oddziaływania psychologicznego ukierunkowanych na rozwój, podnoszenie jakości życia, profilaktykę, zachowanie i przywracanie zdrowia psychicznego, zapobieganie, zmniejszanie i usuwanie nieprawidłowości dotyczących zdrowia psychicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz wsparcie w sytuacji doświadczenia kryzysu, traumy lub stresu (art. 22 ust. 2 projektowanej ustawy).

Ponadto, psycholog może prowadzić psychoterapię na podstawie odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem, że nie ogranicza to prawa do prowadzenia psychoterapii osobom z uprawnieniami psychoterapeuty nieposiadającym prawa do wykonywania zawodu psychologa (art. 22 ust. 3 projektowanej ustawy).

Kolejno wskazano, że na podstawie odrębnych przepisów psycholog może uzyskać dodatkowe kwalifikacje i uprawnienia, w szczególności może uzyskać tytuł specjalisty w określonej dziedzinie psychologii po odbyciu szkolenia określonego programem specjalizacji i złożeniu egzaminu państwowego lub po uznaniu równorzędnego tytułu specjalisty uznanego za granicą (art. 22 ust. 4 projektowanej ustawy).

Zgodnie z art. 23 projektowanej ustawy, za wykonywanie zawodu psychologa uznaje się także prowadzenie przez psychologa badań naukowych i prac rozwojowych w dziedzinie psychologii, a także działalności dydaktycznej w zakresie psychologii.

Art. 24 projektowanej ustawy warunkuje podjęcie i wykonywanie świadczeń psychologicznych od uzyskania pisemnej zgody odbiorcy świadczeń psychologicznych, po uprzednim poinformowaniu odbiorcy o jego prawach oraz celu i zakresie planowanych świadczeń psychologicznych. W przypadku, gdy odbiorca świadczeń psychologicznych jest małoletni, częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolniony, zgodę na piśmie wyraża jego przedstawiciel ustawowy, po otrzymaniu informacji o prawach odbiorcy świadczeń psychologicznych, celu i zakresie planowanych świadczeń psychologicznych. Zgoda nie jest wymagana w przypadku,

gdy obowiązek poddania się badaniu psychologicznemu wynika z odrębnych przepisów. Po udzieleniu świadczeń psychologicznych psycholog informuje odbiorcę świadczeń psychologicznych lub jego przedstawiciela ustawowego o ich wynikach.

W projektowanej ustawie wyraźnie wskazano, że przy wykonywaniu zawodu psycholog nie jest związany poleceniem co do treści diagnozy psychologicznej, opinii psychologicznej, orzeczenia psychologicznego lub doboru metod psychologicznych (art. 25 ust. 1 projektowanej ustawy). Powyższe ma na celu zapewnienie niezależności w wykonywaniu zawodu psychologa. Prawo odmowy udzielenia świadczenia przysługuje psychologowi w przypadkach, które określać będzie Kodeks Etyki Zawodowej. Wówczas psycholog powinien wskazać innego specjalistę lub instytucję, gdzie odbiorca świadczeń psychologicznych może uzyskać właściwe świadczenia psychologiczne. Informację o odmowie udzielenia świadczeń psychologicznych psycholog obowiązany jest zawrzeć w prowadzonej dokumentacji psychologicznej i pisemnie uzasadnić. W razie wątpliwości diagnostycznych lub terapeutycznych psycholog, z własnej inicjatywy bądź na wniosek odbiorcy świadczeń psychologicznych lub jego przedstawiciela ustawowego, powinien skonsultować problem z innym specjalistą. Informacja o konsultacji odnotowuje się w prowadzonej dokumentacji i pisemnie uzasadnia, zgodnie z odpowiednio stosowanymi przepisami art. 24 ust. 1, 2 i 4 projektowanej ustawy.

Projektowana ustawa w art. 26 chroni poufność informacji wymienianych między odbiorcą świadczeń psychologicznych a psychologiem, uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu psychologa. Psycholog jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzielaniem świadczeń psychologicznych oraz do ochrony danych osobowych uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu. W ten sposób chronione są także informacje i dane osobowe osób, do których odbiorca świadczeń psychologicznych odnosi się w związku z korzystaniem ze świadczeń psychologicznych.

Z wyżej powołanego przepisu jednoznacznie wynika, iż kwestia zachowania tajemnicy zawodowej posiada bezwzględnie obowiązującą moc prawną. Jedynie w enumeratywnie wskazanych przypadkach doznaje ona pewnych ograniczeń, to jest, gdy:

- 1) wynika to z odrębnych przepisów;
- 2) zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia odbiorcy świadczeń psychologicznych lub innych osób;
- 3) zachodzi potrzeba przekazania innemu specjalistcie niezbędnych informacji o odbiorcy świadczeń psychologicznych związanych z udzielanym świadczeniem psychologicznym;
- 4) świadczenie psychologiczne zostało wykonane na zlecenie podmiotu, uprawnionego na podstawie odrębnych przepisów;
- 5) odbiorca świadczeń psychologicznych lub jego przedstawiciel ustawowy wyrażą zgodę na ujawnienie tajemnicy, po uprzednim poinformowaniu ich o skutkach jej ujawnienia.

Kwestie związane z dokumentacją psychologiczną reguluje art. 27 projektowanej ustawy. Psycholog ma obowiązek prowadzenia dokumentacji psychologicznej odbiorcy świadczeń

psychologicznych. Dokumentacja psychologiczna jest objęta tajemnicą zawodową psychologa. Przechowuje się ją w postaci papierowej lub elektronicznej w warunkach organizacyjnych i technicznych zapewniających jej ochronę przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub utratą oraz uniemożliwiających dostęp osób nieupoważnionych. Określone zostały również zasady prowadzenia, przechowywania, przekazywania i niszczenia dokumentacji psychologicznej. Jednocześnie projektowana ustawa gwarantuje odbiorcy świadczeń psychologicznych prawo do dostępu do dokumentacji psychologicznej dotyczącej udzielonych mu świadczeń psychologicznych.

Zgodnie z art. 28 projektowanej ustawy, prawem i obowiązkiem psychologa od dnia wpisu na Listę jest doskonalenie zawodowe poprzez kształcenie ustawiczne. Pracodawca albo podmiot zatrudniający, u którego psycholog wykonuje zawód, jest obowiązany ułatwić psychologowi aktualizowanie wiedzy i podnoszenie umiejętności przez uczestnictwo w różnych rodzajach lub formach doskonalenia zawodowego. Doskonalenie zawodowe psychologów stanowi jedno z naczelných zadań samorządu zawodowego. Zasady doskonalenia zawodowego określa Krajowy Zjazd. Natomiast regionalne rady mają za zadanie organizować doskonalenie zawodowe psychologa.

Przebieg doskonalenia zawodowego psychologa dokumentuje się w karcie doskonalenia zawodowego (art. 28 ust. 4 projektowanej ustawy). W projekcie wskazano, jakie dane i informacje powinna zawierać karta doskonalenia zawodowego. Sposobem potwierdzenia dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego jest przekazanie regionalnej radzie wypełnionej karty doskonalenia zawodowego.

Art. 29 projektowanej ustawy nakłada na psychologa, który zamierza zaprzestać wykonywania zawodu przez czas określony, obowiązek niezwłocznego zgłoszenia tego właściwej regionalnej radzie.

Rozdział 4. projektowanej ustawy określa strukturę organizacyjną samorządu zawodowego psychologów, precyzuje uprawnienia i zadania jego poszczególnych organów oraz zasady ich funkcjonowania.

Z art. 30 projektowanej ustawy wprost wynika, że psychologowie są zorganizowani na zasadach samorządu zawodowego. Jest on niezależny w wykonywaniu swoich zadań i podlega tylko przepisom ustaw. Zawód psychologa jako zawód zaufania publicznego charakteryzuje się obowiązkową przynależnością do samorządu zawodowego. Psycholog wpisany na Listę może przynależeć tylko do jednej regionalnej izby właściwej ze względu na adres zamieszkania.

Samorząd jest dwuinstancyjny (art. 31 projektowanej ustawy). Jego jednostkami organizacyjnymi jest Krajowa Izba Psychologów oraz regionalne izby psychologów. Liczba i obszar działania poszczególnych regionalnych izb jest ustalana przez Krajowy Zjazd z tym zastrzeżeniem, że liczba regionalnych izb nie może być mniejsza niż cztery. Obszar regionalnych izb musi uwzględniać podział administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej na województwa. Krajowa Izba i regionalne izby posiadają osobowość prawną.

Art. 32 projektowanej ustawy wskazuje, że siedzibą Krajowej Izby jest Warszawa.

Zgodnie z art. 33 projektowanej ustawy, do zadań samorządu należy w szczególności sprawowanie pieczy nad należytych wykonywaniem zawodu psychologa, ustanawianie zasad etyki zawodowej dotyczących wykonywania zawodu psychologa oraz dbanie o ich przestrzeganie, prowadzenie postępowania dyscyplinarnego wobec psychologów, reprezentowanie psychologów i ochrona ich interesów zawodowych, prowadzenie doskonalenia zawodowego psychologów, współdziałanie z organami administracji publicznej oraz organizacjami w kraju i za granicą w sprawach dotyczących wykonywania zawodu psychologa, opiniowanie aktów prawnych dotyczących zawodu psychologa, a także zarządzanie majątkiem własnym.

W art. 34 projektowanej ustawy wskazano, że wybory do organów samorządu odbywają się w głosowaniu tajnym przy nieograniczonej liczbie kandydatów. Czynne i bierne prawo wyborcze przysługuje wszystkim członkom izb psychologów, z wyłączeniem prawomocnie skazanych na karę zawieszenia prawa wykonywania zawodu, przez czas na jaki kara została orzeczona.

Wskazane zostały zasady wyboru delegatów na Krajowy Zjazd i regionalny zjazd. I tak delegatami na Krajowy Zjazd są psychologowie z każdej regionalnej izby, w liczbie proporcjonalnej do ich liczebności w regionalnych izbach. Natomiast delegatami na regionalny zjazd są psychologowie z danej regionalnej izby, w liczbie ustalonej przez Krajowy Zjazd. Wyboru delegatów dokonuje się spośród członków regionalnej izby, którzy zgłosili chęć kandydowania i dokonują go członkowie regionalnej izby. Wspomniani delegaci mogą być wybierani w trybie korespondencyjnym, w tym także w formie elektronicznej. Obowiązkiem delegata jest udział w zjeździe, na który został wybrany.

W myśl art. 35 projektowanej ustawy organ samorządu psychologów podejmuje uchwałę zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy członków. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego. Organy mogą obradować na posiedzeniach prowadzonych z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344). Posiedzenia są protokołowane (art. 35 ust. 3 projektowanej ustawy).

W celu zagwarantowania wykonywania nadzoru przez ministra właściwego do spraw pracy, Krajowa Rada i regionalne rady są obowiązane do przesyłania ww. ministrowi kopii każdej podjętej uchwały, w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia ich podjęcia (art. 36 projektowanej ustawy). Uchwała może być zaskarżana do Sądu Najwyższego pod zarzutem niezgodności z prawem w terminie 60 dni od dnia jej otrzymania. Ponadto minister właściwy do spraw pracy może zwrócić się do Krajowego Zjazdu, regionalnego zjazdu, Krajowej Rady lub regionalnej rady z wnioskiem o podjęcie uchwały w sprawie należącej do właściwości samorządu psychologów, z wyjątkiem uchwał podejmowanych w postępowaniu w zakresie odpowiedzialności zawodowej psychologów oraz w przedmiocie wpisu na Listę. Wniosek ministra właściwego do spraw pracy rozpatruje najbliższy Krajowy Zjazd albo regionalny zjazd, a Krajowa Rada albo regionalna rada – w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania. Powyższe uregulowanie stanowić będzie wyraz dialogu pomiędzy władzą publiczną a samorządem.

Zgodnie z art. 37 projektowanej ustawy, kadencja organów samorządu trwa 4 lata, jednakże przewidziano, że działają one do czasu ukonstytuowania się nowo wybranych organów. Tej

samej funkcji w tym samym organie samorządu psychologów nie można sprawować dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje. Członkowie organów mogą być odwołani przez organ, który ich wybrał. Podkreślenia wymaga, iż w stosunku do członków komisji dyscyplinarnych oraz rzecznika odpowiedzialności zawodowej i jego zastępców wymagane jest wykonywanie zawodu psychologa przez 7 lat. Przewidziana została również instytucja wygaśnięcia mandatu członka organu samorządu na skutek: zrzeczenia się mandatu, odwołania przez organ, skreślenia z Listy oraz prawomocnego orzeczenia kar dyscyplinarnych w postaci nagany, kary pieniężnej w wysokości nie wyższej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia, zawieszenia prawa wykonywania zawodu na okres od 3 miesięcy do 3 lat, a także skreślenia z Listy skutkującego pozbawieniem prawa do wykonywania zawodu psychologa.

Konsekwencją utworzenia samorządu zawodowego psychologów jest uzyskanie prawa do wykonywania tego zawodu tylko i wyłącznie przez osoby w nim zrzeszone. Z tym monopolem samorządu psychologów wiążą się pewne obciążenia finansowe, które obligatoryjnie muszą ponosić członkowie samorządu. Organy samorządu zawodowego powinny samofinansować swoją działalność. Środki na te cele zgodnie z art. 38 projektowanej ustawy pochodzą ze składek członkowskich, z opłat pobieranych od wniosków o wpis na Listę, opłat za wydanie zaświadczenia o wpisie na Listę, z kar pieniężnych będących karami dyscyplinarnymi, z działalności gospodarczej oraz z innych źródeł, a w szczególności z zapisów, darowizn i dotacji. Wszelka działalność związana z warunkami wykonywania zawodu psychologa jest przeprowadzana w ramach struktur własnych przez jej organy. Składki członkowskie stanowią środki finansowe przeznaczone na cele związane z działalnością samorządu, która ma służyć interesom psychologów i zaspokajaniu ich potrzeb. Psycholog płaci składki członkowskie, ale w zamian za to ma prawo korzystać z ochrony i pomocy organów samorządu przy wykonywaniu zawodu oraz z różnych form doskonalenia zawodowego organizowanych przez organy samorządu. Ze względu na doniosłość składek dla funkcjonowania samorządu, przepisy projektowanej ustawy przewidują możliwość ściągnięcia należnych i nieuiszczonych przez psychologa składek członkowskich w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2023 r. poz. 2505, z późn. zm.) (art. 39 projektowanej ustawy).

Administratorem danych osobowych znajdujących się na Liście, we wnioskach o wpis na Listę oraz dokumentach obligatoryjnie dołączanych do tych wniosków jest regionalna rada (art. 40 projektowanej ustawy).

W Rozdziale 4 wprowadzony został Oddział 1 regulujący kwestie związane z funkcjonowaniem Krajowej Izby Psychologów. W myśl art. 41 projektowanej ustawy organami Krajowej Izby są: Krajowy Zjazd, Krajowa Rada, Krajowa Komisja Rewizyjna, Krajowa Komisja Dyscyplinarna oraz Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny. Art. 42 projektowanej ustawy statuuje, iż najwyższą władzą Krajowej Izby jest Krajowy Zjazd, w którym biorą udział delegaci wybrani przez regionalne zjazdy. Krajowy Zjazd jest zwoływany przez Krajową Radę. Ogłoszenie o Krajowym Zjeździe zamieszcza się na stronie internetowej Krajowej Izby co najmniej na 21 dni przed terminem Zjazdu (art. 43 projektowanej ustawy). Powinno ono zawierać co najmniej: datę, godzinę i miejsce Krajowego Zjazdu, porządek obrad, sposób i czas trwania rejestracji uczestnictwa w Zjeździe. Informacja o ogłoszeniu o Krajowym Zjeździe jest wysyłana na adres poczty elektronicznej delegatów. Zaznacza się jednocześnie, iż prawo

uczestniczenia w Krajowym Zjeździe mają delegaci będący członkami samorządu w dniu rejestracji uczestnictwa w Krajowym Zjeździe.

Art. 44 projektowanej ustawy określa zadania Krajowego Zjazdu, które obejmują: kierowanie działalnością Krajowej Izby, powoływanie i odwoływanie Prezesa Krajowej Rady i 4 członków Krajowej Rady, powoływanie i odwoływanie Krajowej Komisji Rewizyjnej, Krajowej Komisji Dyscyplinarnej (i członków tych organów) oraz Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego, podejmowanie uchwał w sprawach objętych zakresem działania Krajowej Izby, uchwalenie Regulaminu Krajowej Izby, uchwalanie Kodeksu Etyki Zawodowej, uchwalenie zasad doskonalenia zawodowego, określenie sposobu prowadzenia, udostępnianie i przechowywanie dokumentacji psychologicznej, określenie listy testów i badań psychologicznych zastrzeżonych do stosowania przez psychologów, przy uwzględnieniu m.in. aktualnego stanu wiedzy z zakresu metod pomiaru w psychologii i ich wartości psychometrycznej, uchwalanie budżetu, ustalanie podstawowych zasad gospodarki finansowej samorządu, w tym wysokości składki członkowskiej, terminów jej płatności, opłat pobieranych od wniosku o wpis na Listę, opłat pobieranych za wydanie zaświadczenia o wpisie na Listę, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań oraz udzielanie absolutorium Krajowej Radzie, Krajowej Komisji Rewizyjnej, Krajowej Komisji Dyscyplinarnej i Krajowemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu; ustalanie liczby i obszaru działania poszczególnych regionalnych izb, ustalanie ramowych zasad rozwoju zawodowego, ustalenie zasad współpracy z opiekunem oraz zasad zaprzestania wykonywania zawodu.

W art. 45 projektowanej ustawy przewiduje się również możliwość zwołania przez Krajową Radę Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu, z jej własnej inicjatywy lub na wniosek: Krajowej Komisji Rewizyjnej, co najmniej jednej regionalnej rady lub ministra właściwego do spraw pracy. Wniosek wskazuje proponowany porządek obrad lub konieczność podjęcia określonej uchwały wraz z jej projektem. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd zwołuje się w ciągu 30 dni od dnia wpłynięcia wniosku. Delegatami na ten Zjazd są delegaci wybrani na ostatni Krajowy Zjazd.

Zgodnie z brzmieniem art. 46 projektowanej ustawy działalnością Krajowej Izby w okresie między Krajowymi Zjazdami kieruje Krajowa Rada. Do jej zadań należy: określenie zasad prowadzenia Listy; określenie trybu, formy i przebiegu realizacji współpracy z opiekunem; reprezentowanie samorządu psychologów wobec organów administracji publicznej oraz organizacji społecznych; zwoływanie Krajowego Zjazdu; składanie Krajowemu Zjazdowi sprawozdań z działalności; ustosunkowywanie się do wniosków i ustaleń Krajowej Komisji Rewizyjnej; rozpoznawanie odwołań od uchwał regionalnej rady; określanie zasad zapewnienia członkom samorządu psychologów ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej; prowadzenie działalności informacyjnej.

Według art. 47 projektowanej ustawy Krajowa Rada składa się z członków wybranych bezpośrednio przez każdy regionalny zjazd, Prezesa oraz 4 członków wybranych przez Krajowy Zjazd. Zarząd Krajowej Rady tworzą Prezes i wybrani przez Krajową Radę spośród jej członków wiceprezesi, skarbnik i sekretarz. Zarząd Krajowej Rady stanowi jej organ wykonawczy. Za swoją działalność Zarząd Krajowej Rady ponosi odpowiedzialność przed

Krajową Radą. Prezes Krajowej Rady reprezentuje ten organ i kieruje bieżącą pracą Zarządu Krajowej Rady. Krajowy Zjazd może odwołać każdego członka Krajowej Rady.

Art. 48 projektowanej ustawy stanowi, iż Krajowa Rada zbiera się nie rzadziej niż raz na kwartał.

Zgodnie z art. 49 projektowanej ustawy Krajowa Rada przesyła ministrowi właściwemu do spraw pracy, w terminie do 31 maja, informację z działalności samorządu za rok poprzedni. Art. 50 projektowanej ustawy w sposób niewyczerpujący wskazuje treść, jaką powinien zawierać Regulamin Krajowej Izby. Dokument ten winien określać: liczbę członków organów samorządu psychologów (z wyjątkiem liczby członków Krajowej Rady); tryb wyboru i odwoływania członków organów samorządu psychologów; zasady podejmowania uchwał przez organy samorządu psychologów, w tym podejmowania uchwał z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej; tryb wyboru delegatów na Krajowy Zjazd i regionalny zjazd; zasady rozpatrywania i zatwierdzania sprawozdań organów samorządu psychologów; sposób reprezentowania organów samorządu psychologów; zasady uchwalania Regulaminu Krajowej Izby i jego zmian.

Zadania Krajowej Komisji Rewizyjnej wprowadza art. 51 projektowanej ustawy. Należą do nich: kontrola działalności finansowej i gospodarczej Krajowej Izby; składanie sprawozdań z działalności kontrolnej Krajowej Radzie i Krajowemu Zjazdowi; występowanie na Krajowym Zjeździe z wnioskiem w sprawie udzielenia absolutorium Krajowej Radzie.

Art. 52 projektowanej ustawy stanowi, iż do zadań Krajowej Komisji Dyscyplinarnej należy rozpatrywanie spraw z zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej członków Krajowej Izby. Ze swojej działalności Krajowa Komisja Dyscyplinarna składa sprawozdanie Krajowemu Zjazdowi.

Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny w myśl art. 53 projektowanej ustawy pełni rolę oskarżyciela przed Krajową Komisją Dyscyplinarną. Czynności z tym związane może wykonywać przy pomocy swoich zastępców. Ze swojej działalności składa sprawozdanie Krajowemu Zjazdowi.

Oddział 2 Rozdziału 4 poświęcony jest regionalnym izbom psychologów. Otwierający go art. 54 projektowanej ustawy postanawia, iż organami regionalnej izby są: regionalny zjazd, regionalna rada, regionalna komisja rewizyjna, regionalna komisja dyscyplinarna, regionalny rzecznik dyscyplinarny. Najwyższą władzą regionalnej izby jest regionalny zjazd, w którym biorą udział delegaci, a który zwoływany jest przez regionalną radę (art. 55 projektowanej ustawy). Ogłoszenie o zwołaniu regionalnego zjazdu zawierające niezbędne informacje (datę, godzinę i miejsce regionalnego zjazdu, porządek obrad, sposób i czas trwania rejestracji uczestnictwa w regionalnym zjeździe) zamieszcza się na stronie internetowej regionalnej izby. Zadania regionalnego zjazdu w sposób enumeratywny wylicza art. 56 projektowanej ustawy. Należy do nich: kierowanie działalnością regionalnej izby; powoływanie i odwoływanie członka Krajowej Rady, Prezesa regionalnej rady oraz członków regionalnej rady, regionalnej komisji rewizyjnej, regionalnej komisji dyscyplinarnej oraz regionalnego rzecznika dyscyplinarnego; podejmowanie uchwał w sprawach objętych zakresem działania regionalnej izby; uchwalanie regulaminu regionalnej izby zgodnie z Regulaminem Krajowej Izby; uchwalanie budżetu, ustalanie zasad gospodarki finansowej regionalnej izby oraz

rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań regionalnej rady z jego wykonania; rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań oraz udzielanie absolutorium regionalnej radzie, regionalnej komisji rewizyjnej, regionalnej komisji dyscyplinarnej i regionalnemu rzecznikowi dyscyplinarnemu.

Regionalna rada z własnej inicjatywy lub na wniosek (regionalnej komisji rewizyjnej, co najmniej 10% członków regionalnej izby, ministra właściwego do spraw pracy) zwołuje nadzwyczajne posiedzenie regionalnego zjazdu (art. 57 projektowanej ustawy). Nadzwyczajny regionalny zjazd zwołuje się w najbliższym możliwym terminie, nie później jednak niż w ciągu 30 dni od dnia wpłynięcia wniosku. Wniosek powinien wskazywać proponowany porządek obrad lub konieczność podjęcia określonej uchwały wraz z jej projektem. Delegatami na nadzwyczajny regionalny zjazd są delegaci wybrani na ostatni regionalny zjazd.

Art. 58 projektowanej ustawy prezentuje w sposób wyczerpujący zadania regionalnej rady, do których należy: prowadzenie Listy; organizacja współpracy z opiekunem i prowadzenie listy opiekunów; organizacja doskonalenia zawodowego psychologa; zwoływanie regionalnego zjazdu; składanie regionalnemu zjazdowi sprawozdań z działalności; ustosunkowywanie się do wniosków i ustaleń regionalnej komisji rewizyjnej; wydawanie zaświadczeń o wpisie na Listę; prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu psychologa nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz świadczenia przez psychologów usług transgranicznych. Przepis ten zaznacza jednocześnie, że działalnością regionalnej izby w okresie między regionalnymi zjazdami kieruje regionalna rada.

Liczbę członków regionalnej rady wskazuje art. 59 projektowanej ustawy. Stanowi on jednocześnie, że zarząd regionalnej rady tworzą Prezes i wybrani przez regionalną radę spośród jej członków dwaj wiceprezesi, skarbnik i sekretarz. Podkreśla się zarazem, że zarząd regionalnej rady jest organem wykonawczym regionalnej rady, który za swoją działalność ponosi przed nią odpowiedzialność. Natomiast Prezes regionalnej rady reprezentuje ten organ i kieruje bieżącą pracą zarządu regionalnej rady. Regionalny zjazd może odwołać każdego członka regionalnej rady.

Zadania regionalnej komisji rewizyjnej wymieniono w art. 60 projektowanej ustawy. Należą do nich: kontrola działalności finansowej i gospodarczej regionalnej izby; składanie sprawozdań z działalności kontrolnej regionalnej radzie i regionalnemu zjazdowi oraz występowanie na regionalnym zjeździe z wnioskiem w sprawie udzielenia absolutorium regionalnej radzie.

Regionalna komisja dyscyplinarna rozpatruje sprawy z zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej członków regionalnych izb (art. 61 projektowanej ustawy). Ze swojej działalności komisja składa sprawozdanie regionalnemu zjazdowi.

Regionalny rzecznik dyscyplinarny pełni natomiast rolę oskarżyciela przed regionalną komisją dyscyplinarną (art. 62 projektowanej ustawy). Czynności z tym związane może wykonywać przy pomocy swoich zastępców. Sprawozdanie ze swojej działalności składa regionalnemu zjazdowi. Regionalny rzecznik dyscyplinarny wnosi sprawy do regionalnej komisji dyscyplinarnej z urzędu lub na wniosek zainteresowanej osoby lub instytucji.

Rozdział 5. projektowanej ustawy odnosi się do kwestii związanych z odpowiedzialnością dyscyplinarną psychologów. Postępowanie dyscyplinarne stanowi narzędzie dbałości nad należytym wykonywaniem zawodu. Powyższe prowadzi do realizacji normy art. 17 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którą w drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

Zgodnie z 64 ust. 1 projektowanej ustawy psycholog podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie zasad etyki określonych w Kodeksie Etyki Zawodowej oraz za naruszenie przepisów związanych z wykonywaniem zawodu psychologa. Tego rodzaju odpowiedzialność, niezależna od innych rodzajów odpowiedzialności, takich jak odpowiedzialność cywilna, karna czy porządkowa (dotycząca psychologów pozostających w stosunku pracy), przewidziana została przez ustawodawcę ze względu na realizowane przez psychologów zadania, ważne z punktu widzenia społecznego. Istotą tej odpowiedzialności jest sankcjonowanie zachowań, które są sprzeczne z godnością zawodu psychologa oraz uchybień wobec obowiązków wynikających z wykonywania tego zawodu. Przewinieniem dyscyplinarnym jest również uporczywe uchylanie się od płacenia składek członkowskich.

W przypadku, gdy przeciwko psychologowi toczy się postępowanie dyscyplinarne, do czasu zakończenia takiego postępowania można odmówić skreślenia z Listy, nawet jeśli to sam psycholog złożył wniosek o skreślenie go z Listy. Celem ustawodawcy jest udaremnienie paraliżowania postępowań dyscyplinarnych przed ich merytorycznym zakończeniem.

Odpowiedzialność dyscyplinarna realizowana jest w drodze postępowania prowadzonego przed organem samorządowym – regionalną komisją dyscyplinarną.

Katalog kar, które mogą być nakładane w postępowaniu dyscyplinarnym przewiduje art. 65 ust. 1 projektowanej ustawy. Karami dyscyplinarnymi są: upomnienie, nagana, kara pieniężna w wysokości nie wyższej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia, zawieszenie prawa wykonywania zawodu na okres od 3 miesięcy do trzech lat oraz skreślenie z Listy skutkujące pozbawieniem prawa do wykonywania zawodu psychologa. Obok kar wymienionych w ust. 1 pkt 1, 2 i 3 można orzec wobec psychologa dodatkowo zakaz wykonywania opieki na czas od roku do 5 lat. Jeśli psycholog podważył swoim przewinieniem dyscyplinarnym zaufanie, nie tylko co do istoty zawodu psychologa jako zawodu zaufania publicznego, ale i zaufanie jakie samorząd winien mieć wobec niego, nie może być mentorem dla psychologów rozpoczynających wykonywanie zawodu. Kara zawieszenia prawa wykonywania zawodu oznacza zakaz podejmowania w okresie zawieszenia jakichkolwiek czynności związanych z wykonywaniem zawodu psychologa. Regionalna rada zamieszcza na Liście adnotację o orzeczeniu prawomocnej kary, wskazując termin na jaki została nałożona. Skreślenie z Listy skutkuje pozbawieniem prawa do wykonywania zawodu psychologa. Osoba, wobec której orzeczona została kara skreślenia z Listy skutkująca pozbawieniem prawa do wykonywania zawodu psychologa może być ponownie wpisana na Listę, jeżeli spełnia warunki, o których mowa w art. 6, oraz upłynęło 10 lat od dnia, w którym orzeczenie o skreśleniu z Listy stało się prawomocne.

W razie jednoczesnego ukarania za kilka przewinień dyscyplinarnych regionalna komisja dyscyplinarna wymierza karę za poszczególne przewinienia, a następnie orzeka karę łączną

(art. 65 ust. 4 projektowanej ustawy). Art. 65 ust. 5 projektowanej ustawy określa zasady orzekania kary łącznej. Natomiast w przypadku, gdy obwiniony popełnił dwa lub więcej przewinień dyscyplinarnych, zanim zapadło pierwsze, choćby nieprawomocne, orzeczenie co do któregośkolwiek z nich, wydaje się orzeczenie łączne, o ile orzeczone kary podlegają łączeniu według zasad przewidzianych w art. 65 ust. 5.

Projektowane przepisy w rozdziale 5 projektowanej ustawy kształtują postępowanie dyscyplinarne jako postępowanie pozasądowe toczące się przed organami dyscyplinarnymi samorządu zawodowego psychologów. W pierwszej instancji w postępowaniu dyscyplinarnym orzeka regionalna komisja dyscyplinarna działająca przy regionalnej izbie, a w drugiej instancji – Krajowa Komisja Dyscyplinarna działająca przy Krajowej Izbie. Stronami w postępowaniu dyscyplinarnym są, zgodnie z art. 67 projektowanej ustawy, obwiniony i rzecznik dyscyplinarny. Postępowanie dyscyplinarne psychologa wszczyna i przeprowadza regionalna komisja dyscyplinarna, w składzie 3 osób (art. 68 ust. 1 projektowanej ustawy). Funkcję oskarżyciela pełni regionalny rzecznik dyscyplinarny. To na jego wniosek regionalna komisja dyscyplinarna wszczyna postępowanie. Obwiniony może korzystać z pomocy obrońcy. W przypadku, w którym rzecznik dyscyplinarny wniósł o orzeczenie kary skreślenia z Listy, a obwiniony nie ma obrońcy z wyboru, przewodniczący składu orzekającego regionalnej komisji dyscyplinarnej wyznacza obrońcę z urzędu spośród psychologów. Obwiniony ma prawo, zgodnie z art. 67 ust. 2 projektowanej ustawy, do składania wyjaśnień, odmowy składania wyjaśnień, odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania, zgłaszania wniosków dowodowych oraz zapoznania się, po zakończeniu postępowania dowodowego w postępowaniu wyjaśniającym, z zebranymi dowodami i zgłoszenia wniosku o jego uzupełnienie w terminach wyznaczonych przez rzecznika dyscyplinarnego.

Posiedzenia regionalnej komisji dyscyplinarnej mogą odbywać się pod nieobecność obwinionego lub rzecznika dyscyplinarnego, o ile zostali oni prawidłowo zawiadomieni o terminie i miejscu posiedzenia. Powyższe ma na celu przeciwdziałanie przedłużaniu postępowania. Zapobieganiu przewlekłości postępowania dyscyplinarnego ma służyć również sankcjonowanie niestawiennictwa świadka lub biegłego. Jeżeli świadek lub biegły bez usprawiedliwienia nie stawia się na wezwanie regionalnej komisji dyscyplinarnej albo bezpodstawnie odmawia zeznań, przewodniczący składu orzekającego ww. komisji może zwrócić się do sądu rejonowego, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby wezwanej, o nałożenie kary pieniężnej w wysokości 25% przeciętnego wynagrodzenia za nieusprawiedliwione niestawiennictwo albo za odmowę zeznań. Świadek lub biegły nie podlegają tej karze, jeżeli nie byli uprzedzeni o skutkach niestawiennictwa albo odmowy złożenia zeznań. Powyższej karze świadek lub biegły może podlegać jedynie w przypadku, gdy został uprzedzony o skutkach niestawiennictwa albo odmowy złożenia zeznań.

Zgodnie z art. 69 projektowanej ustawy orzeczenia regionalnej komisji dyscyplinarnej zapadają zwykłą większością głosów składu orzekającego. Regionalna komisja dyscyplinarna może wydać następujące rozstrzygnięcia: orzec o uniewinnieniu obwinionego albo odstąpić od wymierzenia obwinionemu kary dyscyplinarnej, albo orzec o ukaraniu obwinionego, albo umorzyć postępowanie dyscyplinarne.

Projektowana ustawa przewiduje możliwość fakultatywnego umorzenia postępowania dyscyplinarnego, jeżeli orzeczenie kary dyscyplinarnej byłoby oczywiście niecelowe ze względu na rodzaj i wysokość kary lub innego środka prawomocnie orzeczonych za ten sam czyn w innym postępowaniu, a interes pokrzywdzonego temu się nie sprzeciwia. Obligatoryjne podstawy do umorzenia postępowania wymienione zostały w art. 69 ust. 3 projektowanej ustawy. Zgodnie z powołaną regulacją, nie wszczyna się postępowania dyscyplinarnego, a wszczęte umarza, gdy czynności wyjaśniające nie potwierdziły popełnienia czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne, społeczna szkodliwość przewinienia dyscyplinarnego jest znikoma, obwiniony w chwili popełnienia przewinienia dyscyplinarnego był niepoczytalny, obwiniony zmarł, nastąpiło przedawnienie karalności, postępowanie dyscyplinarne co do tego samego przewinienia dyscyplinarnego tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się.

Postępowanie dyscyplinarne jest dwuinstancyjne. Regionalna komisja dyscyplinarna ma 30 dni od dnia wydania orzeczenia na sporządzenie uzasadnienia. Orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się stronom postępowania (art. 70 projektowanej ustawy). Od orzeczenia regionalnej komisji dyscyplinarnej stronie przysługuje odwołanie do Krajowej Komisji Dyscyplinarnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia stronie orzeczenia wraz z uzasadnieniem (art. 71 ust. 1 projektowanej ustawy). Z kolei od orzeczenia wydanego przez Krajową Komisję Dyscyplinarną stronie, Krajowemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu, Prokuratorowi Generalnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Rzecznikowi Praw Dziecka oraz ministrowi właściwemu do spraw pracy przysługuje odwołanie do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Krajowej Komisji Dyscyplinarnej w terminie 30 dni od dnia doręczenia stronie orzeczenia Krajowej Komisji Dyscyplinarnej wraz z uzasadnieniem. Do odwołania stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37) dotyczące apelacji. Od orzeczenia sądu apelacyjnego nie służy kasacja (art. 71 ust. 4 projektowanej ustawy).

Do postępowań dyscyplinarnych, w zakresie nieuregulowanym w ustawie, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego z tym zastrzeżeniem, że nie stosuje się przepisów o oskarżycielu prywatnym, powodzie cywilnym, przedstawicielu społecznym, o postępowaniu przygotowawczym oraz środkach przymusu, z wyjątkiem przepisów o karze pieniężnej. Zastosowanie znajdują również przepisy rozdziałów I–III i art. 53 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17).

Z uwagi na przyznanie ministrowi właściwemu do spraw pracy uprawnienia do odwołania od prawomocnego orzeczenia wydanego przez Krajową Komisję Dyscyplinarną, art. 71 ust. 3 projektowanej ustawy przewiduje doręczanie z urzędu orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne nie tylko stronie, ale i ministrowi właściwemu do spraw pracy.

W projektowanych przepisach została przewidziana także możliwość wznowienia postępowania dyscyplinarnego. Art. 72 ust. 1 projektowanej ustawy enumeratywnie wymienia przyczyny, kiedy można wznowić postępowania, a mianowicie jeżeli:

- 1) w związku z postępowaniem dopuszczono się rażącego naruszenia prawa, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia;

- 2) po wydaniu orzeczenia ujawniono nowe fakty lub dowody nieznanne w chwili jego wydania, wskazujące na to, że obwiniony jest niewinny, ukarano go za popełnienie innego przewinienia dyscyplinarnego lub bezpodstawnie umorzono postępowanie dyscyplinarne;
- 3) w trakcie postępowania naruszono przepisy, przez co uniemożliwiono lub w poważnym stopniu utrudniono obwinionemu korzystanie z prawa do obrony albo orzeczenie wydała komisja w niewłaściwym składzie, albo zasiadała w niej osoba podlegająca wyłączeniu;
- 4) uchylono lub istotnie zmieniono treść prawomocnego orzeczenia stanowiącego podstawę umorzenia postępowania.

W odniesieniu do pierwszej z wymienionych przyczyn ustawodawca odrzuca możliwość wznowienia postępowania, jeżeli na skutek złożonego odwołania była ona przedmiotem rozpoznania przez sąd.

Projektowana ustawa zawiera regulację mającą na celu uniemożliwienie wznowienia postępowania dyscyplinarnego na niekorzyść obwinionego po jego śmierci albo po upływie 5 lat od popełnienia czynu będącego podstawą orzeczenia, a gdy czyn stanowił przestępstwo – po upływie okresu przedawnienia karalności tego przestępstwa lub w przypadku wykonania kary i jej zatarcia (art. 72 ust. 3 projektowanej ustawy).

Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego składa się w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie. Do podmiotów uprawnionych do złożenia wniosku ustawodawca zalicza: obrońcę, rzecznika dyscyplinarnego oraz obwinionego, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonka, krewnego w linii prostej oraz rodzeństwo (art. 72 ust. 4 projektowanej ustawy).

W przypadku, gdy wszczęto postępowanie przygotowawcze lub postępowanie sądowe dotyczące czynu będącego przedmiotem postępowania dyscyplinarnego, postępowanie to zgodnie z art. 73 projektowanej ustawy może zostać zawieszona na czas trwania postępowania przygotowawczego lub postępowania sądowego.

Przedawnienie karalności następuje po upływie 5 lat od popełnienia czynu. Jeżeli jednak czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie karalności następuje w terminach określonych w odrębnych przepisach (art. 74 projektowanej ustawy).

Art. 75 projektowanej ustawy przewiduje 3-letni okres zatarcia dla kary dyscyplinarnej upomnienia, nagany i kary pieniężnej. Z kolei kara zawieszenia prawa wykonywania zawodu ulega zatarciu po upływie 5 lat, a skreślenia z Listy – po upływie 10 lat. Powyższe terminy zatarcia kary liczy się od dnia ich wykonania. Warunkiem zatarcia jest, aby w tym okresie osoba ukarana nie została ponownie ukarana dyscyplinarnie albo skazana przez sąd za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. Oprócz zatarcia kary z urzędu ustawodawca dopuszcza fakultatywne zatarcie kary na wniosek ukaranego, złożony nie wcześniej niż po upływie 2 lat od dnia wykonania kary. W tym przypadku o zatarciu kary postanawia komisja, która prawomocnie orzekła karę dyscyplinarną.

Rozdział 6. projektowanej ustawy zawiera przepisy karne. Art. 76 ust. 1 projektowanej ustawy penalizuje zachowanie polegające na nieuprawnionym posługiwaniu się tytułem zawodowym psychologa. Projektodawca przewidział w takim przypadku karę grzywny albo karę ograniczenia wolności. Rozwiązanie takie stanowi zabezpieczenie szczególnej pozycji tego zawodu jako zawodu zaufania publicznego. Art. 76 ust. 2 ustawy wprowadza typ kwalifikowany przestępstwa, w którym sprawca czynu zabronionego działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub wprowadza w błąd co do posiadania przez siebie takiego uprawnienia. W ocenie projektodawcy, zachowania takie zasługują na wyższy wymiar kary, czego odzwierciedleniem jest rozszerzenie katalogu kar o karę pozbawienia wolności.

Projektowany przepis art. 77 penalizuje wykonywanie zawodu psychologa bez posiadania stosownych uprawnień. Analogicznie, jak w przypadku art. 76 przepis ten przewiduje typ kwalifikowany w przypadku działania w celu uzyskania korzyści majątkowej lub wprowadzenia w błąd co do posiadania takiego uprawnienia. Odpowiedzialność w typie podstawowym powinna nieść za sobą zagrożenie karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do jednego roku, podczas gdy przy typie kwalifikowanym zagrożenie karą pozbawienia wolności powinno być wyższe – do dwóch lat. W ocenie projektodawcy, takie zagrożenie karne jest wystarczające dla realizacji celów ustawy.

Art. 78 projektowanej ustawy wprowadza również karę dla podmiotów, które dopuszczają do udzielania świadczeń z zakresu psychologii osobę, która nie posiada prawa wykonywania zawodu psychologa. Pozwoli to zdyscyplinować podmioty, które zatrudniają psychologów, niezależnie od podstawy zatrudnienia, do weryfikacji ich uprawnień.

Zgodnie z projektowanymi przepisami postępowania w sprawach o czyny określone w art. 76 – 78 toczy się według przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

Rozdział 7. projektowanej ustawy wskazuje przepisy zmieniające, dostosowujące i końcowe. W ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 437) w art. 18 w ust. 3 pkt 3 konieczne jest zastąpienie następującego fragmentu: „Regionalnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 20 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026)” odesłaniem do nowej ustawy (art. 80 projektu).

W związku ze sprawowaniem nadzoru przez ministra właściwego do spraw pracy nad samorządem psychologów w zakresie i formach określonych projektowaną ustawą, niezbędne jest uzupełnienie działu praca w klasyfikacji działów administracji rządowej poprzez dodanie, że dział praca obejmuje także sprawy zawodu psychologa. W konsekwencji, w art. 81 projektowanej ustawy przewiduje się zastąpienie w ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2512, z późn. zm.) w art. 21 ust. 1 pkt 5 kropki średnikiem i dodanie pkt 6 w brzmieniu: „6) zawodu psychologa.” (art. 81 projektu).

W związku z nową regulacją dotyczącą przyznawania prawa do wykonywania zawodu psychologa, konieczna jest zmiana ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2024 r. poz. 485). W art. 15c ust. 1 pkt 1 określającym psychologa uprawnionego do

przeprowadzania badania psychologicznego, wskazano, że pod pojęciem psychologa w ustawie rozumie się osobę posiadającą prawo wykonywania zawodu psychologa (art. 82 projektu).

W ustawie z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2024 r. poz.18, z późn. zm.) w art. 88 dodano słowo „psychologa”, aby mógł on być partnerem w spółce partnerskiej, a tym samym wykonywać zawód w ramach takiej spółki (art. 83 projektu).

W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2023 r. poz. 622, z późn. zm.) konieczna jest nowelizacja polegająca na zastąpieniu jednego z warunków wpisu na listę psychologów uprawnionych do wykonywania badań z zakresu psychologii transportu. Stosownie do art. 87 ust. 2 pkt 1 ustawy o kierujących pojazdami, uprawnionym psychologiem jest osoba, która posiada tytuł zawodowy magistra uzyskany na kierunku psychologia. Proponuje się zatem, aby warunek posiadania tytułu zawodowego magistra na kierunku psychologia zastąpić posiadaniem prawa do wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu projektowanej ustawy (art. 84 projektu).

Analogicznie w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, z późn. zm.), w art. 26 w ust. 1 pkt 3 niezbędne jest zastąpienie prawa wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów odesłaniem do nowej ustawy (art. 85 projektu).

W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. z 2018 r. poz. 708) znowelizowano przepisy art. 8 ust. 3 ustawy oraz art. 5 ust. 2 pkt 3, aby wynikało z nich, że psychologiem jest osoba posiadająca prawo wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu projektowanej ustawy (art. 86 projektu).

Konieczne jest ustalenie przepisów, na podstawie których zostaną zorganizowane i zwołane pierwsze Regionalne Zjazdy oraz Krajowy Zjazd. Projektowany przepis art. 87 przewiduje, że minister właściwy do spraw pracy powoła w tym celu, w drodze zarządzenia, Komitet Organizacyjny Izb Psychologów, zwany dalej „Komitetem”. W skład Komitetu, zgodnie z art. 87 ust. 4 projektowanej ustawy, wchodzi nie więcej niż 10 członków powołanych przez ministra właściwego do spraw pracy spośród przedstawicieli zgłaszanych przez ogólnopolskie stowarzyszenia zrzeszające psychologów i związki zawodowe psychologów, działające co najmniej przez 3 lata poprzedzające dzień wejścia w życie ustawy. Dodatkowo, w skład Komitetu wchodzi również 1 osoba powołana przez ministra właściwego do spraw pracy – przedstawiciel urzędu obsługującego tego ministra w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, który jest przewodniczącym Komitetu.

Komitet uchwała swój regulamin określający organizację, sposób działania i tryb pracy (art. 87 ust. 5 projektowanej ustawy).

Zadaniem Komitetu jest opracowanie i uchwalenie regulaminów: wyboru delegatów na pierwszy Krajowy Zjazd, pierwszego Krajowego Zjazdu, wyboru delegatów na pierwsze regionalne zjazdy, pierwszych regionalnych zjazdów. Komitet rozwiązuje się z dniem ukonstytuowania się ostatniego z pierwszych regionalnych zjazdów (art. 87 ust. 11 projektowanej ustawy). Działalność Komitetu jest finansowana z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw pracy. Komitet podejmie decyzje w formie

uchwał. Uchwały Komitetu są podejmowane zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy członków Komitetu. W przypadku równej liczby głosów decydujący jest głos przewodniczącego Komitetu. Nie oznacza to, że ma on ich więcej niż pozostali członkowie tego gremium. Rozwiązanie to oznacza jedynie, że głos przewodniczącego jest rozstrzygający.

Zgodnie z projektowaną ustawą członkowie Komitetu z tytułu pełnionej funkcji nie otrzymują wynagrodzenia ani zwrotu kosztów poniesionych za wykonywane czynności. Obsługę techniczno-organizacyjną Komitetu zapewni urząd obsługujący ministra właściwego do spraw pracy.

Zadania ministra właściwego do spraw pracy w ramach tworzenia samorządu określa art. 88 projektowanej ustawy. Zadania te obejmują: prowadzenie spisu psychologów na potrzeby przeprowadzenia pierwszych wyborów organów samorządu psychologów; dokonywanie wpisów do spisu psychologów; zorganizowanie i zwołanie, zgodnie z przepisami ustawy: pierwszego Krajowego Zjazdu w terminie roku od dnia powołania Komitetu, pierwszych regionalnych zjazdów w terminie 6 miesięcy od dnia zwołania pierwszego Krajowego Zjazdu. Powyższe zadania są realizowane w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez ministra właściwego do spraw pracy. Projektowana ustawa w art. 88 ust. 2 wskazuje na obligatoryjne dane objęte zgłoszeniem do spisu psychologów, a w art. 88 ust. 3 wymienia dokumenty, które należy załączyć do zgłoszenia wpisu do spisu psychologów.

Administratorem danych osobowych, przekazywanych celem wpisu do spisu psychologów jest minister właściwy do spraw pracy (art. 88 ust. 5 projektowanej ustawy).

Uwierzytelnianie użytkowników w systemie teleinformatycznym, umożliwiającym zgłoszenie wpisu do spisu psychologów w postaci elektronicznej, wymaga użycia profilu zaufanego, profilu osobistego, innego środka identyfikacji elektronicznej wydanego w systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego identyfikacji elektronicznej, o którym mowa w art. 21a ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 422), adekwatnie do poziomu bezpieczeństwa środka identyfikacji elektronicznej wymaganego dla usług świadczonych w tym systemie, danych weryfikowanych za pomocą kwalifikowanego certyfikatu podpisu elektronicznego, jeżeli te dane pozwalają na identyfikację i uwierzytelnienie wymagane w celu realizacji usługi online, albo innych technologii, jeżeli zostaną udostępnione w tym systemie (art. 88 ust. 8 projektowanej ustawy).

Minister właściwy do spraw pracy, jest uprawniony do nieodpłatnego korzystania z rejestru PESEL w zakresie niezbędnym do powołania samorządu zawodowego psychologów. Format przekazywanych danych zostanie uzgodniony przez organ prowadzący rejestr PESEL i ministra właściwego do spraw pracy (art. 93 projektowanej ustawy).

Za wpis do spisu psychologów pobierana jest opłata w wysokości 50 zł, którą wpłaca się na rachunek pomocniczy urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw pracy. Opłata do czasu powołania samorządu psychologów stanowi dochód budżetu państwa (w art. 88 ust. 6 projektowanej ustawy). Psychologowie wpisani do spisu są uprawnieni do uczestniczenia w pierwszym Krajowym Zjeździe, a następnie w pierwszym regionalnym zjeździe. Warunkiem

jest jednak, aby wpis do spisu uzyskali najpóźniej na 4 miesiące przed pierwszym Krajowym Zjazdem (art. 88 ust. 4 projektowanej ustawy).

Zadania pierwszego Krajowego Zjazdu określa art. 90 projektowanej ustawy. Do zadań tych należy: powołanie Prezesa Krajowej Rady i 4 członków Krajowej Rady, powołanie Krajowej Komisji Rewizyjnej, Krajowej Komisji Dyscyplinarnej i członków tych organów oraz powołanie Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego. Pierwszy Krajowy Zjazd ustala także liczbę i obszar działania poszczególnych regionalnych izb oraz wskazuje po jednym pełnomocniku do powołania każdej z regionalnych izb. Zadaniem pełnomocnika jest współpraca z Komitetem w celu organizacji pierwszych regionalnych zjazdów.

Zadania pierwszych regionalnych zjazdów określa art. 91 projektowanej ustawy. Do zadań tych należy powołanie: członków Krajowej Rady, o których mowa w art. 47 ust. 1 pkt 1, Prezesa regionalnej rady oraz członków regionalnej rady, regionalną Komisję Rewizyjną, Regionalną Komisję Dyscyplinarną i członków tych organów oraz Regionalnego Rzecznika Dyscyplinarnego.

Z dniem ukonstytuowania się ostatniego z pierwszych Regionalnych Zjazdów organy samorządu psychologów przejmują wszystkie swoje kompetencje, o których mowa w ustawie.

W pierwszym roku funkcjonowania samorządu psychologów informacja z działalności tego samorządu zostanie przesłana ministrowi właściwemu do spraw pracy w terminie 6 miesięcy od ukonstytuowania się Krajowej Rady (art. 89 ust. 1 i 2 projektowanej ustawy). Na podstawie art. 92 projektu, koszty organizacji pierwszego Krajowego Zjazdu są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw pracy, natomiast koszty organizacji pierwszych regionalnych zjazdów są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest wojewoda, właściwy ze względu na siedzibę regionalnej izby.

Projekt przewiduje w art. 94, że koszt rozpoczęcia wykonywania przez samorząd psychologów obowiązków ustawowych przez Krajową Izbę i regionalne izby, będzie dofinansowany z budżetu państwa w formie dotacji celowej, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.). Dotację celową udziela – na wniosek Krajowej Izby Psychologów – minister właściwy do spraw pracy, na podstawie umowy zawartej z Krajową Izbą Psychologów. Kwota dotacji celowej nie może być wyższa niż 2 000 000 zł (art. 94 ust. 3 projektowanej ustawy).

Zgodnie z projektowanym art. 95 osoba, która w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy:

- 1) ukończyła w Rzeczypospolitej Polskiej studia drugiego stopnia na kierunku psychologia oraz uzyskała tytuł zawodowy magistra niezależnie od kierunku ukończenia studiów pierwszego stopnia lub;
- 2) ukończyła w Rzeczypospolitej Polskiej jednolite studia magisterskie na kierunku psychologia oraz uzyskała tytuł zawodowy magistra lub;
- 3) posiada dyplom wydany w państwie innym niż państwo członkowskie Unii Europejskiej, uznany za równoważny z dyplomem magistra uzyskiwanym w Rzeczypospolitej Polskiej, potwierdzający tytuł zawodowy psychologa, lub
- 4) posiada dyplom magistra wydany w państwie członkowskim Unii Europejskiej,

potwierdzający tytuł zawodowy psychologa, lub

- 5) posiada dyplom magistra filozofii chrześcijańskiej ze specjalizacją filozoficzno-psychologiczną uzyskany na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim do dnia 1 października 1981 r. lub dyplom magistra filozofii chrześcijańskiej w zakresie psychologii uzyskany w Akademii Teologii Katolickiej do dnia 31 grudnia 1992 r.

– staje się psychologiem w rozumieniu projektowanej ustawy bez konieczności realizacji opieki. Osoba ta może wykonywać zawód psychologa w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy bez uzyskania wpisu na Listę. W tym czasie powinna jednak złożyć wniosek o wpis na Listę, ponieważ bez tego wpisu może wykonywać zawód psychologa wyłącznie przez 2 lata od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy.

Osoba, która w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy rozpoczęła w Rzeczypospolitej Polskiej studia drugiego stopnia na kierunku psychologia, niezależnie od kierunku ukończenia studiów pierwszego stopnia, po uzyskaniu tytułu magistra na kierunku psychologia staje się psychologiem w rozumieniu tej ustawy (art. 96 ust. 1 projektowanej ustawy). Osoba ta jest wpisywana na Listę na wniosek zawierający dane wymagane przez projektowaną ustawę.

W art. 97 projektowanej ustawy określony został na lata 2025–2034 maksymalny limit wydatków z budżetu państwa w części pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy będących konsekwencją wejścia w życie ustawy.

Zgodnie z art. 98 projektowanej ustawy traci moc ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026).

Przewiduje się, że projektowana ustawa co do zasady wchodzi w życie po upływie 2 lat i 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 87–93, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia oraz art. 16–20, które wchodzi w życie po upływie 3 lat od dnia ogłoszenia (art. 99 projektowanej ustawy). Określone *vacatio legis* ma na celu zapewnienie podmiotom zobowiązanym do stosowania ustawy odpowiedniego czasu na zapoznanie się z nowymi przepisami oraz przygotowanie do ich stosowania.

Projekt nie stwarza zagrożeń korupcyjnych.

Problematyka uregulowana w projekcie ustawy nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana regulacja została poddana ocenie zgodności z zasadą proporcjonalności, której zasady wyznacza Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/958 z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie analizy proporcjonalności przed przyjęciem nowych regulacji dotyczących zawodów (dalej jako „dyrektywa 2018/958”). Celem tej analizy było zapobieżenie nieuzasadnionym ograniczeniom dostępu do zawodu psychologa lub wykonywania tego zawodu, a także zapewnienie przejrzystości i właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Zakres oceny proporcjonalności odnosił się do charakteru, treści i skutków projektowanych przepisów. Powyższa ocena prowadzi do wniosku, że przepisy projektowanej ustawy są proporcjonalne w stosunku do zamierzonego celu, a tym samym zgodne z zasadą proporcjonalności.

Zgodnie art. 50f ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej należy wskazać, że

projektowane przepisy są obiektywnie uzasadnione ze względu na interes publiczny i zdrowie publiczne, a w szczególności mają na celu zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego (art. 7 ust. 5 dyrektywy 2018/958), poprzez dostęp do wysokiej jakości usług psychologicznych.

Należy podkreślić, że zawód psychologa od 1 stycznia 2006 r., tj. od wejścia w życie ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026), jest zawodem regulowanym. Ustawa zawiera jednak liczne wady legislacyjno-prawne, dlatego jej nowelizacja nie była możliwa. Z tego powodu został opracowany nowy projekt ustawy. Jego przepisy mają zagwarantować odpowiedni poziom świadczenia usług psychologicznych, poprzez ustalenie zasad i warunków wykonywania zawodu psychologa (w tym zasad odpowiedzialności zawodowej psychologów) oraz zasad organizacji i działania samorządu zawodowego psychologów. Zapewnienie odpowiedniego poziomu usług psychologicznych, odpowiadających postępowi nauki i technologii oraz aktualnym wyzwaniom społecznym, może być zrealizowane jedynie w drodze stworzenia ram prawnych dla funkcjonowania samorządu zawodowego. Wprowadzenie administracyjnych wymogów dla wykonywania zawodu psychologa, poprzez np. wydawanie certyfikatów lub pozwoleń w drodze decyzji administracyjnej, nie zagwarantowałoby bieżącej kontroli i dostosowania świadczonych usług do stanu aktualnej wiedzy, standardów prawnych, wymogów etycznych związanych z wykonywaniem tego zawodu.

Projektowane przepisy przewidują, że do zadań samorządu psychologów w szczególności należą: sprawowanie pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu psychologa (w tym uchwalanie Kodeksu Etyki Zawodowej), reprezentowanie psychologów i ochrona ich interesów zawodowych, doskonalenie zawodowe psychologów, opiniowanie aktów prawnych dotyczących zawodu psychologa. Zagwarantowaniu posiadania przez psychologów szczególnych kwalifikacji zawodowych oraz doświadczenia zawodowego służy przewidziana przepisami współpraca psychologa z opiekunem wykonującym zawód przez co najmniej 5 lat w specjalności tożsamej ze specjalnością psychologa podlegającego takiej opiece. Natomiast w zakresie postępowań w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu psychologa nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz świadczenia przez psychologów usług transgranicznych, projektowane przepisy są zgodne z przepisami ustawy o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Legalność uchwał i innych regulacji przyjmowanych przez samorząd zawodowy psychologów jest kontrolowana przez ministra właściwego do spraw pracy, który może je zaskarżyć i skierować sprawę do rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy.

Projektodawca przekaze koordynatorowi systemu uznawania kwalifikacji zawodowych w zawodach regulowanych i działalnościach regulowanych w Rzeczypospolitej Polskiej, informację o opracowanym projekcie oraz o przeprowadzeniu ocen zgodności projektowanych przepisów lub wymogów z zasadami proporcjonalności, uzasadnionego i niedyskryminującego charakteru. Ponadto projekt zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny oraz na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, poddany konsultacjom publicznym oraz społecznym z organizacjami reprezentującymi środowisko psychologów oraz

ze środowiskiem naukowym psychologów, a także będzie on przedmiotem opiniowania partnerów społecznych i Rady Dialogu Społecznego.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia. W szczególności, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. WE L 189 z 03.07.1998, str. 42 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 1, t. 1, str. 446), projekt ustawy nie wymaga zasięgnięcia opinii Europejskiego Banku Centralnego, ponieważ nie wpływa na stabilność instytucji finansowych i rynków.

Projekt ustawy nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2023, poz. 702).

Projekt ustawy nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej. Projekt ustawy nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. nr 239 poz. 2039, z późn. zm.).

Nie dokonano zgłoszeń lobbingowych.

Z wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania będzie sporządzony raport z konsultacji, o którym mowa w § 51 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2022 r. poz. 348).